

Α ΟΜΑΔΑ

ΘΕΜΑ 1^ο

Α	Β	Γ	Δ	Ε
Σωστό ΕΚΤΟΣ ΥΛΗΣ , Σελίδα 115, ενότητα 3, Κεφάλαιο 6 ^ο	Σωστό Σελίδα 154, ενότητα 4, μπλε κουτί , Κεφάλαιο 8 ^ο	Λάθος ΕΚΤΟΣ ΥΛΗΣ, Κεφάλαιο 11 ^ο	Λάθος Σελίδα 183, ενότητα 4, 2 ^η παράγραφος, Κεφάλαιο 10 ^ο	Σωστό ΕΚΤΟΣ ΥΛΗΣ, Σελίδα 187, ενότητα 2, 1 ^η παράγραφος Κεφάλαιο 11 ^ο

ΘΕΜΑ 2^ο

α. ΕΚΤΟΣ ΥΛΗΣ, Σελίδα 109, ενότητα 2, Κεφάλαιο 6^ο

β. Σελίδα 152, ενότητα 2 το β, «Μονάδα μέτρησης αξίας ... είναι 4 μολύβια ($4 \times 0,5 = 2$)», Κεφάλαιο 8^ο. Δηλαδή η **πλήρης απάντηση** που ζητείται είναι η εξής:

β) Μονάδα μέτρησης αξίας

Η ζήτηση και η προσφορά διαμορφώνουν στην αγορά την τιμή ενός αγαθού σε χρηματικές μονάδες. Έτσι η αξία κάθε προϊόντος εκφράζεται σε χρηματικές μονάδες. Για παράδειγμα, η αξία ενός μολυβιού είναι 0,5 ευρώ, ενός τετραδίου 2 ευρώ κτλ., το ευρώ, δηλαδή, γίνεται το μέτρο της απόλυτης αξίας των αγαθών. Μπορούμε επίσης με το χρήμα να προσδιορίσουμε την αξία ενός αγαθού σε σχέση με την αξία ενός άλλου, δηλαδή τη σχετική αξία των αγαθών. Στο παράδειγμά μας η σχετική αξία ενός τετραδίου είναι 4 μολύβια ($4 \times 0,5 = 2$).

γ. Σελίδα 152, ενότητα 3, «Είδη χρήματος: Στις σύγχρονες οικονομίες ... εξοφλείται από την τράπεζα.», Κεφάλαιο 8^ο. Δηλαδή η **πλήρης απάντηση** που ζητείται είναι η εξής:

Είδη χρήματος

Στις σύγχρονες οικονομίες η χρησιμοποίηση του χρήματος έχει γενικευτεί. Τα είδη χρήματος είναι τα εξής:

i) Τα κέρματα. Είναι μεταλλικά νομίσματα ευτελούς αξίας που χρησιμοποιούνται για συναλλαγές μικρής αξίας, όπως για αγορά εφημερίδων, εισιτηρίων στις αστικές συγκοινωνίες κ.τ.λ. Η αξία όλων των κερμάτων ως ποσοστό στη συνολική ποσότητα του χρήματος είναι πολύ μικρή.

ii) Τα χαρτονομίσματα. Τα εκδίδει η Κεντρική Τράπεζα. Παλαιότερα, την αξία των χαρτονομισμάτων "κάλυπτε" η τράπεζα με αντίστοιχης αξίας ποσότητα χρυσού, που διατηρούσε στο θησαυροφυλάκιό της. Αυτό πλέον δεν ισχύει. Η ποσότητα των χαρτονομισμάτων που θέτει σε κυκλοφορία η Κεντρική Τράπεζα προσδιορίζεται από τη νομισματική πολιτική κάθε χώρας με βάση γενικότερα οικονομικά κριτήρια.

iii) Οι τραπεζικές επιταγές. Οι εμπορικές τράπεζες δίνουν στους πελάτες τους τη δυνατότητα να πληρώνουν εκείνους με τους οποίους συναλλάσσονται με επιταγές. Στην επιταγή

αναγράφεται το χρηματικό ποσό, το όνομα του δικαιούχου και υπογράφεται από τον εκδότη, με την προϋπόθεση ότι το αντίστοιχο χρηματικό ποσό έχει ήδη κατατεθεί στην τράπεζα στο λογαριασμό του εκδότη.

iv) Οι πιστωτικές κάρτες. Τις εκδίδουν οι εμπορικές τράπεζες ή χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και αποτελούν το λεγόμενο "πλαστικό χρήμα". Οι πιστωτικές κάρτες χρησιμοποιούνται από τους καταναλωτές για αγορές εμπορευμάτων από καταστήματα που έχουν συμβληθεί με τις τράπεζες. Η αγορά με πιστωτική κάρτα επιτρέπει στον κάτοχό της να μην πληρώνει αμέσως σε μετρητά, αλλά να πληρώνει το ποσό αργότερα στην τράπεζά του, ενώ ο πωλητής εξοφλείται από την τράπεζα.

δ. ΕΚΤΟΣ ΥΛΗΣ, Σελίδα 191, ενότητα 4, Κεφάλαιο 11°.

Β ΟΜΑΔΑ

ΘΕΜΑ 1°

Σελίδα 181, ενότητα 3, «Ένα άλλο κριτήριο ... χαμηλές εισοδηματικές τάξεις», Κεφάλαιο 10°. Δηλαδή η **πλήρης απάντηση** που ζητείται είναι η εξής:

Ένα άλλο κριτήριο, με βάση το οποίο μπορούν να διακριθούν οι φόροι είναι η **αναλογικότητα ή μη του φόρου**. Με βάση το κριτήριο αυτό οι φόροι διακρίνονται σε:

α) αναλογικούς,

β) προοδευτικούς, και

γ) αντίστροφα προοδευτικούς.

Ένας φόρος λέγεται αναλογικός, όταν ο φορολογικός συντελεστής είναι ο ίδιος, ανεξάρτητα από το μέγεθος της φορολογικής βάσης. Στην περίπτωση αυτή, αν ο φορολογικός συντελεστής είναι, για παράδειγμα, 12% και το φορολογούμενο εισόδημα είναι 100, 200 και 300 ευρώ, ο συνολικός φόρος είναι 12, 24 και 36 ευρώ, αντίστοιχα. **Δηλαδή**, ο φόρος είναι πάντοτε η ίδια αναλογία του εισοδήματος, ανεξάρτητα από το αν το εισόδημα αυξάνεται ή μειώνεται.

Προοδευτικός φόρος είναι εκείνος του οποίου ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται, καθώς αυξάνεται η φορολογική βάση. Υποθέστε ότι ο φορολογικός συντελεστής του εισοδήματος για τα πρώτα 100 ευρώ είναι 8%, για τα επόμενα 100 ευρώ είναι 12% και για τα επόμενα 100 ευρώ είναι 18%. Στην περίπτωση αυτή, αν το εισόδημα είναι 100 ευρώ, ο φόρος είναι 8 ευρώ. Για εισόδημα 200 ευρώ ο φόρος είναι 8 ευρώ για τα πρώτα 100 ευρώ και 12 για τα επόμενα, δηλ. συνολικά 20 ευρώ. Για εισόδημα 300 ευρώ ο φόρος είναι 8 ευρώ για τα πρώτα 100 ευρώ, 12 ευρώ για τα επόμενα 100 και 18 ευρώ για τα τελευταία 100, δηλ. συνολικά 38 ευρώ. Το άτομο που έχει εισόδημα 100 ευρώ πληρώνει 8 ευρώ φόρο, δηλ. 8% του εισοδήματός του. Το άτομο που έχει 200 ευρώ πληρώνει 20 ευρώ φόρο, δηλ. 10% του εισοδήματός του. Τέλος, το άτομο που έχει 300 ευρώ εισόδημα πληρώνει 38 ευρώ φόρο, δηλ. 12,7% του εισοδήματός του. Βλέπουμε ότι ο φόρος είναι αυξανόμενη αναλογία του εισοδήματος, **καθώς το εισόδημα αυξάνεται.**

Αντίστροφα προοδευτικός φόρος είναι εκείνος του οποίου ο φορολογικός συντελεστής μειώνεται, όταν η φορολογική βάση αυξάνεται και, κατά συνέπεια, ο συνολικός φόρος είναι

φθίνουσα αναλογία του εισοδήματος. Τέτοιοι φόροι δεν είναι συνηθισμένοι. Ένας φόρος δαπάνης όμως μπορεί εύκολα να γίνει αντίστροφα προσδευτικός. Για παράδειγμα υποθέστε ότι ένα άτομο καταναλώνει 10 λίτρα βενζίνη την ημέρα. Ο φόρος για κάθε λίτρο είναι 0,3 ευρώ. Συνεπώς, το άτομο αυτό πληρώνει ουσιαστικά 3 ευρώ την ημέρα φόρο. Αν το εισόδημά του είναι 60 ευρώ την ημέρα, ο φόρος είναι το 5% του εισοδήματος. Αν το εισόδημά του είναι 120 ευρώ την ημέρα, ο φόρος είναι το 2,5% του εισοδήματος. Βλέπουμε λοιπόν ότι η αναλογία του φόρου μειώνεται, καθώς αυξάνεται το εισόδημα. Γι' αυτά συνήθως λέγεται ότι οι φόροι δαπάνης επιβαρύνουν άμεσα τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις.

ΘΕΜΑ 2^ο

α. Από την άσκηση μας δίνεται ως δεδομένο ότι ένα άτομο Α κάνει κατάθεση όψεως σε εμπορική τράπεζα 100.000 ευρώ.

Από την κατάθεσή του, η τράπεζα δανειοδοτεί τα άτομα Β, Γ, Δ που εκτελούν τις κάτωθι τραπεζικές ενέργειες:

Άτομο Β \Rightarrow λαμβάνει δάνειο και ανοίγει λογαριασμό όψεως στην ίδια τράπεζα.

Άτομο Γ \Rightarrow λαμβάνει δάνειο και καταθέτει όλο το ποσό σε λογαριασμό ταμιευτηρίου.

Άτομο Δ \Rightarrow λαμβάνει δάνειο.

Μας ζητείται να υπολογίσουμε την ποσότητα χρήματος που δημιούργησε η εμπορική τράπεζα με δεδομένο ότι το ποσοστό των ρευστών διαθεσίμων είναι 10%

Η ποσότητα **πλασματικού χρήματος** που δημιούργησε η εμπορική τράπεζα ισοδυναμεί με το άθροισμα των επιμέρους αγοραστικών δυνάμεων των τριών δανειοληπτών Β, Γ και Δ.

Προσοχή: η αγοραστική δύναμη του ατόμου Α (100.000 €), δεν προσμετράται στη ποσότητα χρήματος που δημιούργησε η εμπορική τράπεζα, γιατί εκείνος ήταν αυτός που χρηματοδότησε την Τράπεζα.

Συνεπώς:

Ποσότητα Χρήματος που δημιουργήθηκε από την Εμπορική Τράπεζα =

Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Β + Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Γ + Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Δ (1)

Σύμφωνα με την σειρά που η τράπεζα χορήγησε τα δάνεια, η αγοραστική δύναμη των δανειοληπτών Β, Γ και Δ υπολογίζεται ως εξής :

Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Β

Από την κατάθεση του ατόμου Α, η τράπεζα παρακρατά 10 % ως ποσοστό Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων και το άτομο Β θα λάβει ως δάνειο το ποσό των 90.000 € που θα αποτελεί την αγοραστική του δύναμη.

Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Β = $100.000 - (10\% \cdot 100.000) = 100.000 - 10.000 \Rightarrow$

Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Β = 90.000 €

Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Γ

Από την κατάθεση του ατόμου Β, η τράπεζα παρακρατά 10 % ως ποσοστό Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων και το άτομο Γ θα λάβει ως δάνειο το ποσό των 81.000 € που θα αποτελεί την αγοραστική του δύναμη.

$$\text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Γ} = 90.000 - (10\% \cdot 90.000) = 90.000 - 9.000 \Rightarrow$$

$$\text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Γ} = 81.000 \text{ €}$$

Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Δ

Από την κατάθεση του ατόμου Γ, η τράπεζα παρακρατά 10 % ως ποσοστό Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων και το άτομο Δ θα λάβει ως δάνειο το ποσό των 72.900 € που θα αποτελεί την αγοραστική του δύναμη.

$$\text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Δ} = 81.000 - (10\% \cdot 81.000) = 81.000 - 8.100 \Rightarrow$$

$$\text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Δ} = 72.900 \text{ €}$$

Συνεπώς από την σχέση (1)

Ποσότητα Χρήματος που δημιουργήθηκε από την Εμπορική Τράπεζα =

$$\text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Β} + \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Γ} + \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Δ} = 90.000 + 81.000 + 72.900 = 243.900 \text{ €}$$

β. Από την άσκηση μας συνεχίζει να ισχύει ότι ένα άτομο Α κάνει κατάθεση όψεως σε εμπορική τράπεζα 100.000 ευρώ και από την κατάθεσή του, η τράπεζα δανειοδοτεί τα άτομα Β, Γ, Δ. Η Κεντρική Τράπεζα, αποφασίζει να μειώσει το ποσοστό των Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων.

Μας ζητείται να υπολογίσουμε **εκ νέου** την ποσότητα χρήματος που δημιούργησε η εμπορική τράπεζα με δεδομένο ότι το ποσοστό των ρευστών διαθεσίμων είναι **5 %**. Με την ίδια λογική που εργαστήκαμε στο α. ερώτημα θα έχουμε ότι:

Η ποσότητα **πλασματικού χρήματος** που δημιούργησε η εμπορική τράπεζα ισοδυναμεί με το άθροισμα των επιμέρους αγοραστικών δυνάμεων των τριών δανειοληπτών Β, Γ και Δ.

Βέβαια όπως θεωρήσαμε και στο α. ερώτημα, η αγοραστική δύναμη του ατόμου Α (100.000 €), δεν προσμετράται στη ποσότητα χρήματος που δημιούργησε η εμπορική τράπεζα, γιατί εκείνος ήταν αυτός που χρηματοδότησε την Τράπεζα.

Συνεπώς:

Ποσότητα Χρήματος που δημιουργήθηκε από την Εμπορική Τράπεζα =

$$\text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Β} + \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Γ} + \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Δ} \quad (1)$$

Σύμφωνα με την σειρά που η τράπεζα χορήγησε τα δάνεια, η αγοραστική δύναμη των δανειοληπτών Β, Γ και Δ υπολογίζεται ως εξής :

Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Β

Από την κατάθεση του ατόμου Α, η τράπεζα παρακρατά 5% ως ποσοστό Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων και το άτομο Β θα λάβει ως δάνειο το ποσό των 95.000 € που θα αποτελεί την αγοραστική του δύναμη.

$$\begin{aligned} \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Β} &= 100.000 - (5\% \cdot 100.000) = 100.000 - 5.000 \Rightarrow \\ \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Β} &= 95.000 \text{ €} \end{aligned}$$

Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Γ

Από την κατάθεση του ατόμου Β, η τράπεζα παρακρατά 5% ως ποσοστό Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων και το άτομο Γ θα λάβει ως δάνειο το ποσό των 90.250 € που θα αποτελεί την αγοραστική του δύναμη.

$$\begin{aligned} \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Γ} &= 95.000 - (5\% \cdot 95.000) = 95.000 - 4.750 \Rightarrow \\ \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Γ} &= 90.250 \text{ €} \end{aligned}$$

Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Δ

Από την κατάθεση του ατόμου Γ, η τράπεζα παρακρατά 5% ως ποσοστό Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων και το άτομο Δ θα λάβει ως δάνειο το ποσό των 85.737,5 € που θα αποτελεί την αγοραστική του δύναμη.

$$\begin{aligned} \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Δ} &= 90.250 - (5\% \cdot 90.250) = 90.250 - 4.512,5 \Rightarrow \\ \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Δ} &= 85.737,5 \text{ €} \end{aligned}$$

Συνεπώς από την σχέση (1)

Ποσότητα Χρήματος που δημιουργήθηκε από την Εμπορική Τράπεζα =

$$\text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Β} + \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Γ} + \text{Αγοραστική Δύναμη Πολίτη Δ} = 95.000 + 90.250 + 85.737,5 = 270.987,5 \text{ €}$$

Επισημάνσεις :

- Όταν το ποσοστό των Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων ήταν 10% , η ποσότητα του **πλασματικού** χρήματος που δημιούργησε η τράπεζα ήταν 243.900 € .
- Όταν το ποσοστό των Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων ήταν 5% , η ποσότητα του **πλασματικού** χρήματος που δημιούργησε η τράπεζα ήταν 270.987,5 € .

Συνεπώς όπως ήταν αναμενόμενο:

Η μείωση του Ποσοστού των Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων από 10% σε 5% αύξησε την ποσότητα χρήματος που δημιούργησε η Εμπορική Τράπεζα κατά 27.087,5 € (270.987,5 € - 243.900 €).

- Επίσης ακόμα παρόλο που **δεν ζητείται** από την άσκηση, αν μας ζητούσαν να υπολογίσουμε **την ποσότητα χρήματος που κυκλοφορεί στην αγορά** θα έπρεπε να προσθέσουμε στην ποσότητα χρήματος που δημιούργησε η τράπεζα σε κάθε περίπτωση (δηλαδή για 10% και 5%) και το αρχικό ποσό των 100.000 € που κατέθεσε το άτομο Α στην τράπεζα.

Ποσότητα Χρήματος που κυκλοφορεί στην αγορά αρχικά =

$$100.000 + 90.000 + 81.000 + 72.900 = 343.900 \text{ €} .$$

Ποσότητα Χρήματος που κυκλοφορεί στην αγορά τελικά =

$$100.000 + 95.000 + 90.250 + 85.737,5 = 370.987,5 \text{ €}$$

Και πάλι είμαστε σε θέση να επιβεβαιώσουμε ότι η μείωση του Ποσοστού των Υποχρεωτικών Ρευστών Διαθεσίμων από 10% σε 5% αύξησε την ποσότητα χρήματος που κυκλοφορεί στην αγορά κατά 27.087,5 € (370.987,5 €- 343.900 €).

Τις απαντήσεις επιμελήθηκε:

Μωραϊτή Σταυρίνα / Οικονομολόγος

Πτυχιούχος τμήματος Δ.Ε.Ο.Σ του Ο.Π.Α

Επιστημονική συνεργάτης του www.aoth.edu.gr

mail : stavrinamoraiti@gmail.com